

Fafo Østforum 2. juni 2010

Gerd Kristiansen:

USERIØSITET I ARBEIDSLIVET / SOSIAL DUMPING

De fleste av LOs opprinnelige krav er nå oppfylt av regjeringens handlingsplan mot sosial dumping I og II.

Vi er også glad for at regjeringen satser på et organisert arbeidsliv. I tillegg til konkrete tiltak, mener vi at dette er helt avgjørende for kampen mot sosial dumping og useriøsitet i arbeidslivet.

La oss ta et lite tilbakeblikk:

I perioden 2001 – 2005 skjedde det ingenting.

Etter 2005 har regjeringen levert blant annet:

- Kraftig styrking av Arbeidstilsynet
- Innsynsrett for tillitsvalgte
- Solidaransvar
- ID-kort i byggebransjen og renholdsbransjen
- Regionale verneombud
- Regulering av vikarbyråene

Nå ser vi at problemene sprer seg til nye områder og at det dukker opp nye problemstillinger som krever nye grep eller utvidelse av allerede eksisterende ordninger.

Blant annet en enorm vekst i bemanningsselskaper som tjener seg søkkrike på utleie av arbeidsfolk fra land som er fattigere enn oss.

Innenfor transport.

Innenfor renhold.

Innenfor bygning.

I næringsmiddelindustrien.

Vi ser også at sosial dumping sprer seg til offentlig sektor – f eks helsesektoren.

I årets tariffoppgjør har LO grepet fatt i utfordringene:

- LO og NHO har inngått en midlertidig overenskomst for bemanningsbransjen.
- Som en oppfølging av den fagligpolitiske handlingsplanen for et mer anstendig arbeidsliv har forbundene i flere tariffområder krevd og fått gjennomslag for spesielle tiltak i bransjer som er særlig utsatt for useriøsitet og arbeidsmiljøproblemer. I mange av tariffavtalene finner vi nå konkrete tiltak i forhold til useriøsitet i arbeidslivet
- Innenfor transport handler streiken om å sette en stopper for utnytting av innleid arbeidskraft som arbeider på dårligere vilkår enn tariffavtalen.

Allmenngjøring og tariffnemnda

Vårt viktigste verktøy mot sosial dumping er allmenngjøring av tariffavtaler. Og LO har fått gjennomslag for allmenngjøring på de fleste områder der dette er begjært.

Nylig falt det en dom i Oslo tingrett som slår fast at vedtaket om allmenngjøring av Verkstedsoverenskomsten for arbeidstakere innen skips- og verkstedindustrien er gyldig.

Vi er meget tilfreds med denne dommen.

Nylig fikk vi vite at arbeidsgiverne har bestemt seg for å anke dommen.

Det tar vi til etterretning og vi forholder oss foreløpig til dommen i tingretten.

LO og Fellesforbundet vant en knusende seier i tingretten over de som ønsker å svekke allmenngjøring som verktøy mot sosial dumping.

Etter begjæring fra LO og Fellesforbundet vedtok Tariffnemnda i oktober 2008 allmenngjøring i verftsindustrien.

Det falt NHO tungt for brystet.

Sammen med ni berørte verft tok NHO saken til rettsapparatet med påstand om at det var begått feil i saksbehandlingen og om vedtaket var i strid med EØS-retten og utstasjoneringsdirektivet.

Nylig falt den klare dommen i Oslo tingrett som avviste arbeidsgivernes påstander.

Denne saken berører mange LO-medlemmer, og LO har stor interesse i den, selv om det var staten ved Tariffnemnda som var saksøkt.

Det er et stort tankekors at vår motpart i privat sektor var villig til å gå så langt for at deler av norsk industri kan fortsette med sosial dumping.

De har brukt store ressurser på stevningen.

Nå som saken er avklart, håper jeg vi kan få til et konstruktivt samarbeid om verdige lønns- og arbeidsvilkår også for arbeidstakere fra andre land.

Retten slår fast det LO hele tiden har ment, nemlig at allmenngjøringsloven og Tariffnemndas praktisering av denne er i samsvar med EØS-retten og utstasjoneringsdirektivet.

Det innebærer at det er opptil norske myndigheter å definere hva som kan anses som minstelønn.

I en allmenngjøringsforskrift er det også adgang til å anvende lønns- og arbeidsvilkår som følger av overenskomsten selv om disse gir et høyere beskyttelsesnivå enn det som ellers følger av lovgivning.

For mange norske arbeidstakere ville en negativ dom kunne blitt dramatisk.

Sosial dumping har de siste årene blitt et velkjent begrep. Og jeg vil påstå at en del folk, også på arbeidstakersiden, bruker begrepet feil.

Gjennom media har allmennheten fått høre om eksempler på slavelignende arbeidsforhold.

Allmenngjøring som verktøy er derfor helt nødvendig for fagbevegelsen sin mulighet til å bekjempe uverdige lønns- og arbeidsvilkår.

Nye tiltak nødvendig

Vi har fått til mye i kampen mot sosial dumping. Men vi må videre.

LO følger to spor:

1. Evaluering av allerede igangsatte tiltak
2. Vurdere behov for nye tiltak – ev utvide virkefeltet for tiltak til nye bransjer og næringer

Vi vil prioritere arbeidet med følgende saker:

- Norske Utenlandske Foretak - NUF (regulering av ansvarsforhold mv)
- Kontraktører (klarere arbeidstakerbegrep)
- En egen lov for franchise
- Innsynsrett også der det ikke foreligger allmenngjøring
- Regionale verneombud i flere bransjer
- Økte ressurser og bedre sanksjonsmuligheter for arbeidstilsynet

- Full implementering av ILO 94
- Sterkere solidaransvar
- Det må bli lettere å allmenngjøre tariffavtaler
- De useriøse bemanningsbyråene må vekk

Og viktigst av alt:

Flere arbeidstakere må organisere seg og ta opp kampen.

Arbeidsfolk skal ikke være brikker på kapitalens sjakkbrett!